

Luonnos kunnan toissijaiselle vastuulle kuuluvan jätteen taksaksi 1.1.2021 alkaen

Palvelupäällikkö Saija Pöntinen Alueelliset jätehuollon viranomaispalvelut

Kunnan toissijainen vastuu jätehuollon järjestämisessä

Elinkeinoelämän jätehuolto sekä julkisen hallinto- ja palvelutoiminnan jätehuolto kuuluu kunnan omaa toimintaa lukuun ottamatta jätelain (646/2011) 28 §:n mukaisesti jätteen haltijan vastuulle. Jätelain 33 §:n mukaan kunnilla on kuitenkin velvollisuus tarjota yrityksille ja muille yhteisöille jätehuoltopalveluja tilanteessa, jossa ne eivät saa markkinoilta palveluja kohtuullisin ehdoin ja pyytävät siksi palvelua kunnalta. Tätä kutsutaan kunnan toissijaiseksi vastuuksi jätehuollosta (TSV). Toissijainen vastuu koskee jätettä, joka soveltuu laadultaan ja määrältään kunnan jätehuoltojärjestelmään. Kunnan toissijaisen jätehuoltovastuun avulla pyritään turvaamaan toimiva jätehuolto ja jätehuoltopalveluiden saatavuus silloinkin, kun muuta palvelutarjontaa ei ole saatavilla.

TSV-palvelun tarjoaminen perustuu aina jätteen haltijan esittämään pyyntöön ja arvioituun palvelupuutteeseen markkinoilla. Silloin, kun jätehuoltopalvelun arvo on vähintään 2 000 euroa vuodessa, on jätteen haltijan ennen pyynnön tekemistä julkaistava ilmoitus tarvitsemastaan palvelusta jätteiden ja sivuvirtojen tietoaalustassa eli Materiaalitori-verkkopalvelussa. Vasta sitten, jos sopivaa markkinaehtoista palvelua ei Materiaalitorilla julkaistun ilmoituksen pohjalta löydy kohtuullisin ehdoin, voi pyynnön palvelusta esittää kunnalliselle jäteyhtiölle. Pynnön voi esittää myös jätteen haltijalle jätehuoltopalvelua tarjoava yritys.

Kun TSV-palvelun tarjoamiselle on perusteet, jatkuvasta kuljetus- tai vastaanottopalvelusta tehdään jätteen haltijan ja kunnallisen jäteyhtiön välillä jätelain mukainen sopimus. Edellä esitetty Materiaalitoria koskeva jätelain sääntely on tullut voimaan vuoden 2020 alussa ja tätä ennen tehdyt TSV-sopimukset ovat voimassa vielä määräajan loppuun ilman, että palvelun käyttäjän olisi ilmoitettava palvelutarpeesta Materiaalitorilla.

Jos kyseessä on jätehuoltopalvelu, jonka arvo on alle 2000 euroa vuodessa taikka palvelun tarve on kiireellinen ennalta arvaamattoman tapahtuman vuoksi, voi TSV-palvelua pyytää suoraan Jättekukolta. Jättekukon tulee kuitenkin vuosittain toimittaa Materiaalitoriin tiedot myös tällaisesta palvelusta.

Yleistä TSV-taksasta ja sen valmistelusta

Kunnan toissijaisen vastuun perusteella tarjottavat jätehuoltopalvelut ovat lakisääteisiä palveluja. Jätelain 78 §:n mukaisesti kunnan lakisääteisestä jätehuollon järjestämisestä on perittävä kustannukset täysimääräisesti kattavaa jätemaksua. Jättemaksun perusteista määrätään jätelain 79 §:n mukaisesti jätetaksassa, jonka kunta (kun-

01.10.2020

nan jätehuoltoviranomainen) hyväksyy. Jättemaksut määrätään jätteen haltijoille jätetaksan mukaisesti ja maksut suoritetaan jätehuoltopalvelut tuottavalle kunnalliselle jäteyhtiölle, joka toimii jätelautakunnan lukuun hoitaen laskutuksen ja maksukertymien seurannan.

TSV-maksujen on vastattava mahdollisimman tarkasti juuri TSV-palvelujen järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia. Jätelakiin on sisällytetty vuoden alussa voimaan tullut säännös, jonka mukaan kunnan toissijaisesta jätehuoltopalvelusta perittävä jättemaksu ei saa alittaa kunnan ensisijaiselle vastuulle kuuluvasta jätehuoltopalvelusta perittävää jättemaksua. Näin ollen yrityksiltä ja muilta yhteisöiltä jätehuoltopalveluista perittävien jättemaksujen on oltava vähintään yhtä suuria kuin kotitalouksien sekä kuntien hallinto- ja palvelutoiminnan vastaavista palveluista perittävien maksujen.

Useat jätealan yritykset tukeutuvat jätehuoltopalveluissa Jätekuukoon eli hankkivat TSV-palveluna sekä jätteiden kuljetusta että käsittelyä kunnalliselta jäteyhtiöltä. TSV-palvelujen merkitys onkin huomattavasti suurempi kuin arvioitiin viime vuonna. TSV-maksut on pääosin yhtenäistetty kotitalouksien maksujen kanssa eli ne ovat matalammat kuin aikaisemmat jäteyhtiön markkinaehtoisien toiminnan maksut. Yrityksille tarjottavien jätehuoltopalvelujen maksuissa ei ole näin ollen enää vastaavaa katetta kuin niissä aikaisemmin oli. TSV-maksuilla katetaan kuitenkin jätelain mukaisesti näiden palvelujen tarjoamisesta aiheutuvat kustannukset.

TSV-taksa on valmisteltu alueellisissa jätehuollon viranomaispalveluissa kunnallisen jäteyhtiön toimittamien tietojen pohjalta. Käsittelyssä on nyt taksaluonnos. Yrityksille ja muille yhteisöille, joihin asia voi vaikuttaa, varataan hallintolain 41 §:n mukaiset vaikutusmahdollisuudet taksaluonnokseen. Lisäksi kunnille ja ympäristönsuojeluviranomaisille annetaan mahdollisuus lausunnon esittämiseen asiassa. Tämän jälkeen TSV-taksa tuodaan jätelautakunnan hyväksyttäväksi. TSV-taksan on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2021.

Jäteastioiden tyhjennysmaksut

Jätelain 79 §:n mukaan kunnan jättemaksun perusteita ovat jätteen laji, laatu, määrä ja noutokerrat. TSV-taksassa on määritelty säännöksen mukaisesti maksut jäteastioiden tyhjennyspalveluille jätelajeittain. Koko alueella noudatetaan yhtenäisiä maksuperusteita. Kuljetusten osalta maksut muodostuvat kilpailutuksen perusteella alueittain. Samoin kuin kunnan ensisijaiselle vastuulle kuuluvassa jätetaksassa, jäteastioiden tyhjennyshinnoille on kaksi hinta-alueita: 1) Kuopio, Siilinjärvi ja Pieksämäki sekä 2) muut kunnat.

Sekajäteastioiden tyhjennyshinnat ovat TSV-asiakkailla yhtenäiset kunnan ensisijaiselle vastuulle kuuluvien asiakkaiden hintojen kanssa. Näitä sekajäteastioiden tyhjennyshintoja nostetaan, koska sekajätteen käsittelykustannukset samoin kuin sekajätehinnalla katettavat yleiset kustannukset ovat nousseet. Sekajäteastian ja sekajätteen syväkeräyssäiliöiden hinnan korotus on noin 1-4 % jäteastian koosta riippuen siten, että hinnan muutos on suurin isoimmilla jäteasioilla.

Biojätteen tyhjennyshinta on TSV-asiakkailla huomattavasti korkeampi kuin kunnan ensisijaiselle jätehuoltovastuulle kuuluvilla asiakkailla, koska TSV-asiakkailla biojätteen tyhjennyksiä ei voida kompensoida sekajätteen käsittelymaksuilla. Kunkin jätelajin keräyksen, kuljetuksen ja käsittelyn kustannukset katetaan siitä jätelajista saatavilla maksuilla. Biojätteen maksuilla on siis katettava kaikki kuljetuksen ja käsitte-

01.10.2020

lyn kustannukset. Käsittelyn kustannukset ovat kasvaneet, minkä lisäksi hintojen tarkistuksessa on otettu huomioon se, että yritysasiakkaiden biojäteasiat ovat monesti varsin painavia eli jätettä on niissä paljon. Biojäteastian tyhjennyshintoja nostetaan 1-6 %. Syväkeräyssäiliöissä muutos on tätä suurempi, mutta käytännössä näitä säiliöitä ei ole TSV-asiakkailla tyhjennyksessä.

Pahvi-, kartonki- ja muovipakkausten tyhjennys hinnat ovat yhtenäiset TSV-asiakkailla ja kunnan ensisijaiselle vastuulle kuuluvilla asiakkailla. Nämä maksut kattavat niistä aiheutuvat kustannukset, eikä näitä hintoja ole tarvetta korottaa.

Lasipakkausten ja metallin tyhjennys hinnat ovat TSV-asiakkailla korkeammat kuin kunnan ensisijaiselle vastuulle kuuluvilla asiakkailla. Kotitalouksille sekä kuntien hallinto- ja palvelutoiminnalle on laskettu kaikille hyötyjätteille yhtenäinen tyhjennys hinta, joka on keskimääräinen hinta, jolla saadaan katettua biojätteen, muovi- ja kartonkipakkausten, lasipakkausten ja metallin keräyksen ja kuljetuksen kustannukset. TSV-asiakkailla tällaista hinnan tasausta eri hyötyjätelajien välillä ei tehdä. Koska lasipakkausten ja metallin kilpailutetut tyhjennys hinnat ovat muita hyötyjätteitä korkeammat, ne ovat TSV-asiakkailla eri tasolla kuin muilla asiakkailla. Hinnat säilyvät joka tapauksessa TSV-asiakkailla samoina kuin vuonna 2020.

Jätehuollon lisäpalvelujen maksut ovat entiseen tapaan TSV-asiakkailla samat kuin kunnan ensisijaiselle jätehuoltovastuulle kuuluvilla asiakkailla. TSV-asiakkaiden lisäpalvelumaksut pysyvät entisellään. Taksaa kuitenkin tarkennetaan niin, että jäteasiantipesuja ei enää TSV-asiakkailla tarjota veloitusettomana palveluna. Näin tästäkin palvelusta tulee maksu juuri niille, jotka palvelua käyttävät. Osa lisäpalveluista tarjotaan ainoastaan kunnan ensisijaiselle jätehuoltovastuulle kuuluville asiakkailla, eikä näille ole asetettu ollenkaan hintaa TSV-taksaan.

Lajitteluasemien vastaanottomaksut

Lajitteluasemilla otetaan vastaan jäteastioihin määränsä tai laatunsa vuoksi soveltumattomia jätteitä myös TSV-asiakkailta. Pienkuormien vastaanottomaksut ovat kotitalouksien vastaanottomaksuja huomattavasti korkeammat, koska niissä on huomioitu myös lajitteluasemien kiinteitä kustannuksia. Kotitalouksien osalta lajitteluasemien infra ja ylläpito katetaan perusmaksulla, jota taas muut asiakkaat eivät maksa.

Pienkuormamaksu otetaan TSV-asiakkailta betoni- ja tiilijätteestä sekä loppusijoitettavasta ja energiahyödynnettävästä jätteestä, joka on tyypillisesti erilaista rakennus-, remointi- ja purkujätettä sekä muuta sellaista jätettä, joka edellyttää koneellista lajittelua. Tällaisen jätteen käsittelykustannukset ovat nousseet. Samalla metallijätteestä saadut tulot ovat pienentyneet.

Nykyisillä pienkuormamaksuilla ei saada katettua vastaanotettavien jätteiden käsittelykustannuksia kasvaneet menot ja pienentyneet tulot huomioon ottaen. Tämän vuoksi maksutasoa on nostettava siten kuin kunnan ensisijaiselle vastuulle kuuluvan jätteen taksassakin. Samalla muutetaan kokonaisuudessaan lajitteluasemien hinnoittelulogiikkaa. Vastaanotossa siirrytään aiempaa tarkempaan kuorman koon mukaiseen hinnoitteluun. Näin maksut vastaavat paremmin jätteistä tosiasiasa aiheutuvia kustannuksia. Hinnoitteluperiaatteen muutoksella pyritään myös siihen, että jätteet lajiteltaisiin ennen lajitteluasemille tuontia entistä tarkemmin.

Jätekeskuksen vastaanottomaksut

Kuopion jätekeskuksella vastaanotettaville jätteille on määritelty kustannusperusteisesti tonnihinnat (euroa/tonni). Näissä hinnoissa on huomioitu edelleen kohtuullinen kate. Lähtökohtaisesti niille jätelajeille, jotka on sisällytetty TSV-taksaan, on käsittelypalvelu tarjolla. Jos kuitenkin jätteenkäsittelyn tilanne muuttuu taksan voimassa ollessa niin, ettei jäte sovellu enää jäteyhtiön vastaanotettavaksi esimerkiksi jatkokäsittelykanavan puuttuessa, ei se ole velvollinen ottamaan jätettä vastaan. Jätelain mukainen kunnan toissijainen jätehuoltovelvoite koskee vain sellaista jätettä, joka soveltuu kunnan jätehuoltojärjestelmään. Siltä osin kuin on kyse kunnan ensisijaiselle vastuulle kuuluvasta jätteestä, on Jätekeskuksen vastaanotto järjestettävä.

Jätekeskuksen vastaanottohinnat pysyvät pääosin vuoden 2020 tasolla. Yksittäisten jätelajien hintoihin tulee muutoksia kustannusten nousun vuoksi. Jätteiden vastaanoton kustannusten nousu johtuu kilpailutettujen jätteenkäsittelijöiden hintojen kohoamisesta (biojäte, bitumi ja kattuhuopa) taikka muusta käsittelytapojen ja käsittelykustannusten muuttumisesta (seinä- ja välipohjaeriste). Sekajätteen ja poltettavien jätteiden hinnat nousevat, koska jätteen energiahyödyntämisen hinta on polttolaitoksilla kohonnut. Lisäksi nostetaan loppusijoitettavien jätteiden vastaanottohintoja, koska loppusijoitettavan jätteen määrän koko ajan vähetessä käsittelyn yksikkökustannukset nousevat (roskaiset maat, kostutettu tuhka ja muut loppusijoitettavat jätelajit).

TSV-taksaan sisällytetään uudestaan jätekeskuksen vastaanottohinta rakennus- ja purkujätteelle ym. lajiteltavalle jätteelle. Tämän jätelajin hinta poistettiin viime vuonna TSV-taksasta, koska Jätekeskuksella ei enää ollut tälle jätteelle omaa tai kilpailutettua käsittelyä. Koska jätelajin vastaanotolle ja käsittelylle on kuitenkin ollut tarvetta sekä lakisäateisillä asiakkailta että TSV-asiakkailta, on Jätekeskus käynnistänyt käsittelyn uudelleen osin ulkopuolelta kilpailutettuna palveluna.

Uusia TSV-taksaan sisällytettäviä jätekeskuksella vastaanotettavia jätteitä ovat kovat ja pehmeät muovit materiaalihyötykäyttöön sekä sellainen poltettava jäte, joka on murskattava ennen hyödyntämistä. Materiaalihyötykäyttöön kelpaavat muovit ovat sellaisia puhtaita muovilaatuja, jotka voidaan ohjata käsittelyyn toimijoille, jotka tuottavat muovista uusia muovituotteita. Kovat muovit ovat esimerkiksi muoviputkia (ei pvc-muovia) ja pehmeät muovit sellaisia maatalousmuoveja, joissa ei ole mukana epäpuhtauksia. Esikäsittelyä vaativaa, epäpuhtauksia ja erilaisia muovilaatuja sisältävää maatalousmuovia voidaan ottaa jatkossa vastaan murskattavana poltettavana jätteenä. Maatalousmuovien isojen erien vastaanotolle on tullut selvästi tarvetta. Pienerinä niitä otetaan jatkossakin vastaan kaikilla lajitteluasemilla pienkuormamaksuilla.

Jätekeskuksen lisäksi jätelajeittain määritellyillä tonnihinnoilla otetaan vastaan jätteitä myös Outokummun lajitteluasemalla. Outokummun lajitteluasemalla on muista lajitteluasemista poiketen vaakajärjestelmä ja rakenteet, jotka mahdollistavat suurempien jäte-erien vastaanoton. Jätelajikohtaiset hinnat vastaavat paremmin jätteistä aiheutuvia kustannuksia sekä motivoivat jätteiden lajitteluun ja mahdollistavat paremmin jätteiden hyödyntämisen. Outokummun lajitteluaseman toiminta ei vastaa kuitenkaan kokonaisuudessaan Kuopion jätekeskuksen toimintaa, joten vastaanottohintoja on huomattavasti suppeammin eri jätelajeille kuin Kuopion jätekeskuksella.

01.10.2020

Outokummun lajitteluaseman painoperusteiset vastaanottohinnat on muodostettu siten, että Kuopion jätekeskuksen vastaanottohintaan on lisätty jätteiden kuljetuskustannukset jätekeskukselle. Kuljetuskustannukset perustuvat kunnallisen jäteyhtiön laskelmiin siitä, mitä kunkin jätelajin kuljetus maksaa. Jotkut jätelajit vastaanotetaan Outokummussa samalla hinnalla kuin jätekeskuksella, jos jäte käsitellään Outokummussa tai se saadaan toimitettua suoraan käsittelypaikkaan siten, ettei ylimääräisiä kuljetuskustannuksia tule verrattuna Kuopion jätekeskuksella tapahtuvaan vastaanottoon. Outokummun vastaanottohinnat nousevat paikoin samoin perustein kuin jätekeskuksen vastaanottohinnat.

Jätekeskuksen ja Outokummun lajitteluaseman painoperusteisissa hinnoissa on mahdollisuus tarkistaa taksassa määriteltyä tarkkaa hintaa alemmaksi tai korkeammaksi 20 %, jos jätteen määrästä, ominaisuuksista tai muista vastaavista seikoista aiheutuu tavallista poikkeavia vastaanottokustannuksia. Jäte-erä voi esimerkiksi tarvita ominaisuuksiensa vuoksi esikäsitteilyä, tai sen jatkokäsittelyn hinta voi olla erän pienuuden tai suuruuden vuoksi normaalista poikkeava. Näin ollen on perusteltua, että hintoja voidaan muuttaa tarvittaessa siten, että ne vastaavat kustannuksia.

Jätekeskuksen ja Outokummun lajitteluaseman raskaiden kuormien vastaanottoon otetaan uutena käyttöön vaakamaksu. Tällä maksulla katetaan niitä kiinteitä kustannuksia, joita aiheutuu jokaisen kuorman kirjaamisesta, raportoinnista, hallinnoinnista ja laaduntarkkailusta. Näiden töiden kustannukset ovat koko ajan kasvaneet ja kiinteällä maksulla varmistetaan, että kustannukset saadaan katettua kaiken kokoisia ja laatuksia kuormia ajatellen.

Vaikutusten arviointi

Taksamuutosten ympäristövaikutusten arvioidaan olevan kokonaisuudessaan neutraalit. Taksamuutokset ovat kokonaisuudessaan vähäiset, eikä niiden arvioida vaikuttavan jätehuoltopalvelujen hankkimiseen siten, että muutoksilla olisi vaikutuksia ympäristöön.

Jätehuoltopalveluja tarvitseville yrityksille jätelaki ja sen nojalla annettu taksa varmistavat palvelujen saannin aina, kun jäte soveltuu kunnan jätehuoltojärjestelmään. Taksamuutosten vaikutukset TSV-palveluja tarvitseviin yrityksiin ovat lievästi negatiiviset, sillä osa maksuista nousee. Muutokset ovat kuitenkin verrattain vähäisiä.

Jätehuollon alalla toimiviin yrityksiin muutokset vaikuttavat eri tavoin riippuen siitä, tukeutuuko jätehuoltoalan yritys palveluntarjonnassaan osin kunnallisen jäteyhtiön palveluihin vai järjestääkö se palveluja pääosin itse. Useat jätehuoltopalveluja tarjoavat yritykset hankkivat osin Jättekukon kuljetus- ja käsittelypalveluja, joten heille muutokset voivat olla lievästi negatiiviset. Toisaalta, jos yritys tarjoaa kuljetus- ja vastaanottopalveluja omana toimintana, TSV-hintojen nostamisen vaikutus voi olla positiivinen eli kunnallisen jäteyhtiön TSV-hinnan noustessa yksityisen palvelutarjonnan hinta voikin olla siihen nähden kohtuullinen eli asiakas siirtyykin tämän yrityksen palvelujen käyttäjäksi.

Esitys

Jätelautakunta asettaa TSV-taksaluonnoksen yleisesti nähtäville. Lautakunta varaa kuntalaisille ja niille, joiden oloihin päätöksenteolla on huomattava vaikutus, mahdollisuuden esittää mielipiteensä asiasta. Lisäksi jätelautakunta varaa toimialueen kunnille ja kuntien ympäristönsuojeluviranomaisille tilaisuuden lausunnon antamiseen TSV-taksaluonnoksesta.

01.10.2020

13 §

TSV-taksaluonnos sekä kuulutus asian vireillä olosta ja vaikuttamismahdollisuuksista pidetään nähtävillä jätelautakunnan verkkosivuilla 8.10.–29.10.2020. Tieto kuulutuksesta lähetetään lisäksi sähköisesti kaikkiin jätelautakunnan toimialueen kuntiin, jotta kunnat voivat julkaista ne omilla verkkosivuillaan. Asiasta ilmoitetaan lisäksi kuulutuksella, joka julkaistaan kuntien ilmoituslehdissä viikolla 41.

Nähtävillä olon ja kuulemisen jälkeen taksaan tehdään tarvittaessa lausuntojen ja mielipiteiden pohjalta muutoksia. TSV-jätetaksa tuodaan tämän jälkeen jätelautakunnalle hyväksyttäväksi.

Liitteet

6 7299/2020 Luonnos TSV-jätetaksaksi 1.1.2021 alkaen

Valmistelija

Saija Pöntinen

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

puh. +358 44 718 5066

Päätösehdotus

Palvelupäällikkö Saija Pöntinen

Lautakunta hyväksyy palvelupäällikön esityksen.

Päätös

Merkitään, että Jätekuon toimitusjohtaja, Arto Ryhänen poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn jälkeen klo 16.00.

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

